

AI Riktlinje

DOKUMENTNAMN	AI Riktlinje	GILTIGHETSPERIOD	2025-12-01
DOKUMENTTYP	Riktlinje	BESLUTAT/ANTAGET	KS 2025-12-01 § 161
DOKUMENTÄGARE	Kommunchef	VERSION	1.0
DOKUMENTANSVARIG	IT-chef	REVIDERAT	

Innehåll

AI Riktlinje	1
Om AI – Artificiell Intelligens	3
Att använda generativ AI	3
Använda rätt verktyg	3
Hantera information säkert	4
Granska innehåll	4
Tänk på upphovsrätten	4
Bedömning av informationshantering kopplat till AI	5
Avstämning mot styrdokument i Pajala kommun	6

Om AI – Artificiell Intelligens

AI betyder Artificiell Intelligens och kan beskrivas som en maskins förmåga att visa människoliknande drag, såsom resonerande, inläring, planering och kreativitet. Olika typer av AI och tillämpning av den är:

- Mjukvara: virtuella assistenter, bildanalysverktyg, sökmotorer, igenkänningssystem för röster och ansikten
- "Förkroppsligad" AI: robotar, självkörande bilar, drönare, Internet of Things

Inriktningen för Pajala kommun är att använda AI för att komplettera och assistera. Vi använder AI på ett ansvarsfullt sätt för att inte äventyra kommunens trovärdighet och professionalism. Det innebär att vi alltid säkerställer våra krav för informationssäkerhet, dataskydd och källkritik samt vårt sätt att kommunicera och agera.

Enligt förvaltningslagen är det ett krav att en myndighet ska motivera sina beslut och förklara vad som gjort att myndigheten nått sin slutsats. Därför behöver varje verksamhet som använder ett AI-system på ett sätt som påverkar kommunens invånare eller brukare kunna förstå och förklara sitt AI-systems inre funktioner på en lämplig nivå. Utmaningen ligger i att ett AI-system kan bestå av tusentals, eller till och med miljontals, numeriska värden, värden som AI-systemet lär sig under dess träningsfas. Det är därför ofta inte möjligt, ens för den som utvecklat systemet, att förklara exakt hur systemet når en viss slutsats. Därför kan det i vissa sammanhang vara olämpligt att använda AI av det skälet.

Ett klokt sätt att möta den osäkerhet som kan kopplas till AI är ökad kunskap. Vi blir tryggare och bättre när vi förstår verktygens och teknikens möjligheter, begränsningar och risker. Vi ska därför lära, prova och utforska vidare på ett genomtänkt sätt.

Denna riktlinje vänder sig till dig som är anställd i Pajala kommun och använder AI i ditt arbete.

Att använda generativ AI (GPAI)

Generativ AI kallas i AI-förordningen för General purpose AI (GPAI).

AI-verktyg för att skapa bild och text är redan en del av vardagen för många. Denna form av så kallad generativ AI blir smartare och får fler tillämpningar i rask takt. Utvecklingen ställer oss inför både möjligheter och utmaningar.

När kommunen anskaffar eller utvecklar system kan vi ställa krav på systemet utifrån den information som ska hanteras i det. Det kan inte kommunen när det gäller allmänt tillgängliga system som var och en kan använda. Där gäller i stället de användarvillkor du accepterar när du använder systemet.

Använda rätt verktyg

Starta med att undersöka de grundläggande förutsättningarna för det verktyg du vill använda. Svaren ger en fingervisning om verktyget är användbart och lämpligt i sammanhanget.

- Passar verktyget ditt syfte?

- Är det ett verktyg som är godkänt för användning i kommunen?

Tänk på att publika AI-verktyg bara får användas för information som är klassad som öppen och som till exempel skulle kunna publiceras på Pajala kommuns webbsida.

Att använda Singel purpose AI (SPAI)

SPAI används för specifika ändamål eller som har ett enda syfte. SPAI kan t ex vara inbyggt i ett IT-system för att processa data som matas in i systemet för att generera nytt data, men det kan också vara smarta larm av olika slag. SPAI hittar man inbyggt i olika produkter och där leverantören har ansvaret för produktsäkerheten.

Hantera information säkert

Du som använder AI i ditt arbete i Pajala kommun har ett ansvar att göra det på ett lagligt, säkert och hållbart sätt. AI-tjänsterna är verktyg och du som använder det är ansvarig för resultatet och för den information som presenteras med hjälp av AI-tjänsten. Det betyder att du behöver granska, rätta och vid behov rapportera felaktigheter i den information som produceras. AI-tjänster ska användas på ett ansvarsfullt sätt som respekterar individens rättigheter och integritet i enlighet med Pajala kommuns värdegrund och informationssäkerhetspolicy. Dela inte personuppgifter och sekretessbelagd eller i någon mening känslig information i verktyg utan tryggad säkerhet.

Du bör vara medveten om **hur** AI-systemet och dess leverantör kan komma åt och använda den information som du matar in i systemet. Du måste veta om leverantören garanterar att den information som du matar in i AI-systemet inte används för att träna systemet, eller om det finns risk att den information som du matar in återanvändas i svar som ges till andra användare, vilket innebär att den kan spridas helt öppet.

Om du är osäker - ställ dig frågor som:

- Skulle du dela samma information öppet på webben?
- Skulle du dela den med någon du träffar på bussen?

Om svaret är nej ska du inte använda allmänt tillgängliga AI-system.

Granska innehåll

AI-genererat innehåll ska alltid granskas. Det finns risker kopplat till exempelvis faktafel, fördomar och att vårt förtroende skadas.

- Tänk källkritiskt och fråga dig - stämmer det jag ser eller läser?
- Kan vi som kommun stå bakom detta? Påverkas förtroendet för oss?

Tänk på upphovsrätten

Upphovsrätten gäller. Om ett AI-verktyg exempelvis används för att förändra befintliga bilder eller annat material som har skapats av någon annan kan det innebära intrång i upphovsrätten.

Bedömning av informationshantering kopplat till AI

INFORMATION	FÖRKLARING	HUR ANVÄNDA AI
ÖPPEN - NIVÅ 0	Information som inte kan leda till skada eller obehag om den sprids och som inte faller under nivå 1-4, exempelvis information som skulle kunna ligga öppet på webben.	AI-verktyg som tillhandahålls av IT. * AI-tjänster inom verksamhetssystem. **
INTERNT - NIVÅ 1	Arbetshandlingar som kan bli föremål för sekretess, information för internt bruk, personuppgifter, information som får betydande påverkan om den sprids. Exempel: Text, bilder, filmer och annat material utan känsliga personuppgifter.	AI-verktyg som tillhandahålls av IT. * AI-verktyg inom verksamhetssystem **
SEKRETESS - NIVÅ 2	Information under svag sekretess, känsliga personuppgifter, information som får allvarlig påverkan om den sprids. Exempel: Adress till anställd, leverantörsavtal, särskild elevstödjande verksamhet, planerings- och utvecklingssamtal.	Får ej användas. ** AI-verktyg inom verksamhetssystem **
SÄRSKILD SEKRETESS - NIVÅ 3	Information under stark/absolut sekretess. Information som faller under särskilt lagrum och kräver för lagrummet särskild hantering. Exempel: Patientjournaler enligt PDL, ekonomiskt bistånd enligt SOL, dokument under upphandling, elevhälsa, rehabilitering/anställdas hälsotillstånd, känsliga personuppgifter.	Får ej användas. ** (AI-verktyg inom verksamhetssystem **)
SVERIGES SÄKERHET - NIVÅ 4	Sekretessreglerad information med hänsyn till Sveriges säkerhet, exempelvis försvarshemligheter.	Får ej användas.

* I första hand används verktyg som IT-avdelningen tillhandahåller, till exempel Copilot. Verksamheten samråder med IT-avdelningen vid behov av andra verktyg.

** Det kan finnas undantagsfall då AI kan användas även för nivå 2 och 3. I de fallen ska detta först utredas och verktyget ska klassas och godkännas för aktuell informationsnivå av IT- och digitaliseringsavdelningen. Samma gäller för de verksamhetssystem som har inbyggda AI-verktyg.

Avstämning mot styrdokument i Pajala kommun

Riktlinjen syftar till att ge stöd och vägledning för kommunens medarbetare vid användning av artificiell intelligens (AI) i sitt arbete. Riktlinjen är ett komplement till andra styrdokument som reglerar hur vi hanterar information och hur vi kommunicerar.

Relaterade dokument:

- Säkerhets- och beredskapspolicy, fastställd av kommunfullmäktige 2024-10-28
- Kommunikationspolicy, fastställd av kommunstyrelsen 2023-09-11
- Digitaliseringsstrategi, fastställd av kommunfullmäktige 2017-09-11